

לבוש הנפש, וכל עוד שהדבור איננו בהתפעלות ורגש הנפש עדיין הוא נפרד מעצם הנפש, ובמצרים ה"י להם סתימה וטמטום הלב כאמור, ז"ל נסתמו עיניהם ולבם של ישראל אמרם השעבוד, ע"כ כתיב ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה, אף שמעו את דבריו, אבל לא שמעו אל דבריו, כי שמיעה אל דיבור היא קבלת הדברים בלב להתפעל ולהתרגש מהם, וזה נקרא שהדבור בגלות, וכשיצאו מצרים השיגו ענין זה שהדבור יכול להיות נקשר בעצם הנפש, והנה דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב, וזוהי המצוה והגדת לבןך סתוך רגש הנפש כדי שיכנסו הדברים אל לבו ויהי כמו רואה בעיניו:

הגדה של פסח

שם משמאל

חָמָא לחמא עניא, הנה המצה זכר לחירות עפר מקבילים לך, אותיות הוי"ו, ובמצה יש בה ומ"מ הוא לחם עוני וענין במהר"ל יש רק ג' יסודות ורוח אין בה אשר לעומתו הוא לומר דהנה שלא האמינו בחיים, אך מצד אחד חילוף אותיות יי"ד היא ועוד בה אות הא' ואת עצמם עד שלא האמינו בחיים, אך מצד אחד **חָמָא** להיחייב שמינו **חָמָא** לומר דהנה שלא האמינו בחיים, אך מצד אחד חילוף אותיות יי"ד היא ועוד בה אות הא' ואת עצמם עד שלא האמינו בחיים, אך מצד אחד חילוף אותיות יי"ד היא ועוד בה אות הא' ואת

1 - וא"ו אין בה, עכ"ל, והנה

2 - ידוע בזה"ק דאות ה'

3 - וא"ו נרמז בקול, ובפרשה ו'

4 - דמצינן שההוא בהגדה שדורש

את כל הפרשה כתיב

וענית ואמרת וברש"י וענית הוא לשון הרמת

קול ואב לכלם וענו הליים ואמרו אל כל ישראל

קול רם, וכן מנהג ישראל לקרוא את ההגדה

בקול רם, וכן הוא לשון השי"ש שענין עליו

דברים הרבה שלשון שענין הוא הרמת קול,

ובזה משלימין ענין המצה שחסר בה אות וא"ו,

ומשלימין אותה בקול, ע"כ מתיחס להמצה:

חָמָא לחמא עניא, כתיב כי אתם המעט מכל

העמים, שאם ממעטין עצמכם, נתתי

גדולה לנבוכדנצר ואמר אעלה על במתי עב,

אבל ישראל ממעטין עצמם, ויש להבין שדי

שאינם משיגים יאות ולמה עוד ממעטין עצמם,

ונראה דהנה השפעה הבאה מלמלה לעולם

היא בכפלים בגשמיות וברוחניות, וע"כ אומה"ע

שכל

4

הוי"ו

ע"כ

4 letters

of ה"א

בשם הקדושת לוי שד' יסודות אש רוח מים

ונראה לפרש עפ"י מה שהביא המגיד מקאזניץ

בשם הקדושת לוי שד' יסודות אש רוח מים

שכל

סדר ליל פסח

ז"ל יקח המצה האמצעית ופורסה לשנים אחד גדול מחבירו, החלק הגדול יניח לאפיקומן והקטן מניח בין ב' גמצות.

ג' יֵקַח מגביה הקערה שיש בה המצות ויאמר.

נני מוכן ומוזמן לקיים המצוה לספר ביציאת מצרים לשם יחוד קודשא יריך הוא ושכינתיה בדחילו ורחימו ליחדא שם י"ה ב"ה ביחודא שלים בשם כל ישראל; ויהי נועם וגו'.

חסדי דוד

שם משמאל

חָמָא ענין יחך נראה שהוא כענין שנאמר ביעקב אבינו ע"ה יחך את העם

אשר אתו וגו' לשני חתנות ויאמר אם יבא עשו אל המתנה האחת והכתו והי' המתנה הנשאר לפליטה, וברש"י ממדרש חז"ל והי' המתנה הנשאר לפליטה על כרחו וכו', והענין כי באדם נמצא חיזוניות וגם כח פנימי, וכח פנימי זה אינו מקבל שינוי ואינו מתקלקל לעולם, וכמו שהגיד כ"ק אדומ"ר הריים מגור וזקוקלה"ה שזוהי בחינת מגן אברהם שכל אחד מישראל שהוא מגן ותרסי שאין שום פגם וחך הקלקול יכולים לחזור לתוכה, וזה נמצא בכל אחד מישראל, וזה שאמרו ז"ל אעפ"י שחטא ישראל הוא, כי נמצאת בו נקודה פנימית שלא נתקלקלה. והנה רמ"ח איברי האדם נקראים מתנה וכמיס הווהה הק' והי' מתניך קרוש אלו רמ"ח שייפין דגופא, וכח הפנימי שבלב הוא גיכ כולל כל רמ"ח איברים ונקרא גיכ מתנה, וזה ענין שני המחנות שחצה יעקב אבינו, כי האומה הישראלית היא כדמות אדם פרטי שבמצאות בו חיזוניות ופנימיות, וכמו כן נמצא בישראל כח המתגלה וכח פנימי נסתר שאינו מקבל שום שינוי וקלקול, וזה הענין שחצה יעקב שני המחנות, וזה שאמר והי' המתנה הנשאר לפליטה, על כרחו, כי הכח הפנימי הנסתר לא יוכלו לקלקלו כל אויבי ושונאי ישראל ועל כרחם ישאר לדור דורים, ולזה רומזין ג"כ בפריסת המצה לשתים, הפורסה הראשונה

היא

לבוש

השב מה שהוא מדבר הלא מחשבה היא רק רך מהלב משכן עצם הנפש, ואפי' יודע שיסות, שהמדבר ולבו כל עמו או הדיבור כ"כ ממצרים ה"י הדיבור בגלות ופסח א פה סח, כן הוא דבריי המקובלים, ואף כי בריים הם סתרי תורה מימ יש לפרש גם וי"ו שות, שהמדבר ולבו כל עמו או הדיבור חשב מה שהוא מדבר הלא מחשבה היא רק רך מהלב משכן עצם הנפש, ואפי' יודע שיסות, שהמדבר ולבו כל עמו או הדיבור כ"כ ממצרים ה"י הדיבור בגלות ופסח א פה סח, כן הוא דבריי המקובלים, ואף כי בריים הם סתרי תורה מימ יש לפרש גם וי"ו שות, שהמדבר ולבו כל עמו או הדיבור חשב מה שהוא מדבר הלא מחשבה היא רק רך מהלב משכן עצם הנפש, ואפי' יודע שיסות, שהמדבר ולבו כל עמו או הדיבור

כ"כ ממצרים ה"י הדיבור בגלות ופסח א פה סח, כן הוא דבריי המקובלים, ואף כי בריים הם סתרי תורה מימ יש לפרש גם וי"ו שות, שהמדבר ולבו כל עמו או הדיבור חשב מה שהוא מדבר הלא מחשבה היא רק רך מהלב משכן עצם הנפש, ואפי' יודע שיסות, שהמדבר ולבו כל עמו או הדיבור

א. והוא: כ"כ ממצרים ה"י הדיבור בגלות ופסח א פה סח, כן הוא דבריי המקובלים, ואף כי בריים הם סתרי תורה מימ יש לפרש גם וי"ו שות, שהמדבר ולבו כל עמו או הדיבור חשב מה שהוא מדבר הלא מחשבה היא רק רך מהלב משכן עצם הנפש, ואפי' יודע שיסות, שהמדבר ולבו כל עמו או הדיבור

צבירים . ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלקיך ופירש' שאלך כפוי טובה ע"ש . והנה זה כל האדם כשחנן אותו הקב"ה בעושר וגדולה הוא נותן שבת והודי' למקום ב"ה ואינו כפוי טובה . אמנם יעקב אבינו אפילו על דבר מוטע כשחנן אותו הקב"ה ה' מכיר טובה וכן מיד ליתן שבת והודי' למקום . וזה ויהי לי שור וחמור היינו דבר מוטע היינו אז אף שלא ה' לי רק שור אחד וחמור אחד אשר חנן אותי הקב"ה . מיד ואשלחה להגיד לאדני הקב"ה שאני כפוי טובה כנ"ל . ואמר ואשלחה ולא אמר אמרתי או הגדתי לאדני . פי' ואשלחה מלשון בית השלחין שפירשו ארץ למאה ע"ש . זה"ש ואשלחה להגיד לאדני היינו בחשק ולמא ליתן שבת והודי' למקום ב"ה כנ"ל והבן :

ויירא יעקב מאוד ויצר לו . ולכאורה אינו מובן . מאחר כי ראה אלפי רכבות מלאכים עומדים סביבו לשמרו . א"כ מה ה' היראה והפחד . גם מהו וילך ופירש' ידוע . והגראה בזה י"ל כך . דהנה אסור להסתכל בפני אדם רשע כידוע . וזה שהי' יעקב אבינו ירא ומפחד שיטטרך להסתכל בפני עשו הרשע כמוכן . וזה ויירא וילך פי' וילך הוא נוטריקון וירא יעקב ל"ור ר"ש והיינו כמאמר הדרדקי (שבת ק"ד .) . קו"ף קדוש ר"ש רשע . מאי טעמא מהדר אפיה וכו' . אמר הקב"ה אין אני יכול להסתכל ברשע ע"ש וברש"י . זה"פ ויירא וילך היינו משום וירא יעקב ל"ור ר"ש דמהדר אפיה מטעם שאין הקב"ה יכול להסתכל בפני רשע כנ"ל . ע"כ כשהלך עשו לקראתו ה' ירא ומפחד שיטטרך להסתכל בפני עשו הרשע כאמור . ופס"כ לקמן . כי אמר אכפרה פניו במנחה ואחרי כן אראה פניו . אכפרה פניו דווקא היינו להעביר הרשעות מעל פניו שיהי' מותר להסתכל בפניו . ואחרי כן אראה פניו כי אסור להסתכל בפני רשע כנ"ל . והיינו ע"י תשובה כדאיתא במדרש שהענין השלימות לעשו ה' להחזירו בתשובה ע"ש . וזהו שלא אמר ארנה פניו או אפייס פניו רק כי אמר אכפרה פניו מנשון כפרת עון היינו תשובה כמוכן . אך אמר שגא יכול להחזירו בתשובה . וזה שגאמר והוא עבר לפנייה וישחמו . ופי' בזה"ק . והוא היינו השכינה קדושה עבר בפניהם וישחמו והשכינה קדושה ע"ש לרדכו . ולפנינו י"ל והוא היינו השכינה קדושה עבר לפנייהם כדי שלא יסתכל בפני עשו הרשע כנ"ל ודו"ק פי"ב :

אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו והי' המחנה הנשאר לפליטה . יבואר ע"פ מה שאמר א"א"ו זק"ל . שזהו כלל שלא יתעסק אדם לראוב ולתעלז על מכשול אחד חלילה . כי זה העלבות היא עלת הילך להפילו ולהכשילו יותר ח"ו . רק העיקר להזהר מכאן ולהבא שלא

יקלקל עוד חלילה ויוסיף בחו"מ ותשובה בשמחה ומיות וממילא יתוקן מה שעבר . והוא למשל סוחר העומד בחנותו בזמא דשוקא . והחברה נגבים אורצים בחוץ . הולך נגב אחד אל החנות ומוטף חפץ אחד ובורח . והכוונה כדי שהסוחר ירדוף אחריו וזין כך יבואו החברה נגבים אל החנות ויבזו כל יגיעו . אמנם הסוחר שהוא פיקח ומבין כל זה . אומר בלבו יחזיק לו מה שחטף ואינו רודף אחריו . רק שומר את החנות מכאן ולהבא ונושא ונותן עי"ז ירוח ויתמלא ההיזק בפלגים . והנמשל מובן עכדה"ק . וזהו שרמו ככאן . דידוע עשו היינו הילכה"ר . ור"ל אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו היינו אם יבוא הילכה"ר ומכשילו לאדם בחמת ממנות ה' אשר לא תעשה חלילה . אל יתיאש עלמו ממה שעבר . רק יראה שיהי' המחנה הנשאר לפליטה היינו להכשיר מעשו מכאן ולהבא וממילא יתוקן מה שעבר כנ"ל והבן :

אי נמי עד"ז . היינו כמו במלחמה פעם זה גובר פעם זה גובר . באחרונה הוא המנלח . כמו"כ הוא במלחמת האדם עם הילכה"ר פעם זה גובר ופעם זה גובר כידוע . וכמו"ש אאב"ד זק"ל . אחר וקדם לרתינו פעם הוא מאחור ופעם הוא מקדם היינו כאמור . אך העיקר הוא מי שגובר באחרונה הוא המנלח . והיינו כמו שהעולם אומרים אם הסוף טוב הכל טוב . וז"ש ותשחק ליום אחרון . כי הוא העיקר מי שגובר אז . וז"ש על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מלוא היינו ליום אחרון כדרז"ל ע"ש וכאמור והבן . וזהו שרמו אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו היינו אם לפעמים הילכה"ר גובר עליו והכהו . אל יתיאש . כי העיקר והי' המחנה הנשאר לפליטה היינו מי שהוא גובר באחרונה ובסוף הוא המנלח וכובש את המלחמה . ועד יבולא בחרייא אל יתיאש מן הרחמים . כמו"ש תוסף דרוס וכו' ור"ל :

ך' האומר אלי שוב לארץ ולמולדתך וכו' קטנתי מכל החסדים ומכל האמת וכו' . ולכאורה מאי ענין חסד ואמת בכלן . הלא חסד ואמת הוא חסד שעושין עם המחסים וזאת היא שביקש יעקב אבינו בעת פטירתו ועשית פמדי חסד ואמת בפירש"י שם ע"ש . אבל מהו הענין בכלן . הלא כי באמת הוא שירא כאן שלא יהרג וימות כמפורש בכתוב . ז"ש קטנתי מכל החסדים ומכל האמת פי' קטנתי עדיין מלעשות עמדי חסד של אמת שעושין עם המחסים ור"ל . והענין הוא כך . דידוע אומרים ז"ל ברוך אתה בנואך וברוך אתה בלא אתך שתיאך מן העולם בלא חטא כביאתך לעולם . וי"ל זה"פ ה' האומר אלי שוב לארץ ולמולדתך . פי' שוב לארץ היינו יניאחו מן העולם

העולם עד"ש ואל נ בואו לעולם כמוכן . ולמולדתך היינו שהבט שגולד . היינו שתיאך לעולם . אמנם יעקב . בחטאים כפירש"י עה הקב"ה . ה' האומר הבטחה לי שאשוב יניאחי מן העולם בלא מכל החסדים ומכל ה עושין עמדי חסד של מן העולם כי עדיין נה

קטנתי מכל החסדים ומכל האמת פי' קטנתי היינו המדת האמת אשר עשית את ע"י חסד והאמת ש' וגדולה . ע"י הוא שג ז"ל . כי אדם המנ לאברהם אמר ואנכי מה וכו' ע"ש . וזה קטנות . מכל החסדים והייתי לשני מחנות . והבן . אי נמי לאורך לכל זה והיינו כמו"ש קטנתי מכל החסדים קטנות היא השורש מ' את עבדך . שע"י נ ופה"כ (עמוס ז') מי יקום יעקב היינו ב המדת קטנות שבו

קטנתי מכל החסדים ומכל האמת פי' קטנתי היינו המדת האמת אשר עשית את ע"י חסד והאמת ש' וגדולה . ע"י הוא שג ז"ל . כי אדם המנ לאברהם אמר ואנכי מה וכו' ע"ש . וזה קטנות . מכל החסדים והייתי לשני מחנות . והבן . אי נמי לאורך לכל זה והיינו כמו"ש קטנתי מכל החסדים קטנות היא השורש מ' את עבדך . שע"י נ ופה"כ (עמוס ז') מי יקום יעקב היינו ב המדת קטנות שבו